

Inspelen op leerbehoeften?
Maak je lesprogramma op maat

Jij bent de baas over het curriculum

Nu de basisscholen weer zijn begonnen, gaan leerkrachten aan de slag met de uitdaging van twee gebroken schooljaren. Fijn om de leerlingen weer in de klas te hebben, maar hoe speel je in op hun verschillende leerbehoeften, terwijl de tijd beperkt is? Dat kan door binnen het lesprogramma prioriteiten te stellen.

DOOR MARIJKE NIJBOER

SLO, het landelijk expertisecentrum voor het curriculum, adviseert schoolteams om goed te kijken wat de leerbehoeften van hun leerlingen zijn. Sommigen zijn bij bepaalde vakken minder gegroeid, anderen hebben juist een voorsprong. Door keuzes te maken binnen het curriculum, creëer je ruimte om leerlingen een programma op maat aan te bieden. “Niet alles in een methode is noodzakelijk om je in de volgende groep te kunnen redden”, zegt Suzanne Sjoers van SLO. “De generalisten in het primair onderwijs moeten van heel veel leergebieden kennis hebben. Voor hen is het soms lastig om te bepalen wat bij al die vakken urgent en minder belangrijk is.” SLO maakte per leerjaar en leergebied onderscheid tussen urgente en minder urgente leerdoelen, die leraren tot de zomer van 2021 konden inzetten. Met behulp hiervan kon de leerkracht keuzes maken, wanneer er weinig tijd was. Ook voor dit schooljaar biedt SLO handige informatie om prioriteiten binnen het curriculum te stellen.

Op de achttien scholen van Stichting Katholiek Onderwijs Enschede (SKOE) ziet Marit Kruiskamp met name minder groei bij vakken waarbij de leerkrachtnabijheid belangrijk is, zoals begrijpend lezen en rekenen. “De leerkracht checkt normaal gesproken steeds of de leerling het begrijpt en helpt hem verder met de juiste informatie”, zegt Kruiskamp. “Die vakken geven we nu dus extra aandacht.” SKOE heeft voor de vakantie de tips van SLO over het selecteren van urgente leerdoelen gecommuniceerd met haar scholen. “Die prioriteiten hebben leraren geholpen om een overzicht te krijgen van de doelen waaraan ze het afgelopen jaar niet of onvoldoende hebben kunnen werken en waarmee hun collega dit jaar aan de slag moet”, zegt Kruiskamp.

Schoolbrede aanpak

Zo’n afstemming van het curriculum kun je het beste schoolbreed aanpakken, zegt Matthijs Driebergen van SLO. “Zorg met elkaar voor een goede overdracht naar de volgende groep. Wat heb jij vorig schooljaar niet kunnen doen en hebben de leerlingen dit jaar nodig? Help elkaar om een goed overzicht te krijgen. Het is belangrijk dat de leerling kan beginnen op het juiste niveau.” Nog een paar tips: “Het is van belang om gezamenlijk de opbrengsten te analyseren.

"We zijn bezig met een door corona versnelde kwaliteitsslag"

Op zoek naar verdieping? SLO verzorgt in de #NOW2021 dagelijks een online kennissessie. Kijk voor de onderwerpen op pagina 17.

Volg de ontwikkelingen bij leerlingen goed en bespreek gezamenlijk de kennis over wat werkt en niet werkt in deze periode.”

'Exitstrategie corona'

SKOE vormde in januari 2021 een denktank voor de 'exitstrategie corona'. Deze verzocht de scholen om pas na de voorjaarsvakantie te toetsen, zodat leerlingen eerst weer konden 'landen'. De scholen kregen een aantal richtvragen voor hun analyse, gericht op elementen waar de leerkracht invloed op heeft: als je bovengemiddelde groei of daling ziet in de opbrengsten, hoe kun je dat dan verklaren vanuit je aanbod, vanuit hoe je hebt kunnen afstemmen op verschillen tussen leerlingen, en vanuit je didactisch handelen? Vanaf maart konden de scholen kiezen uit interventies voor de meest voorkomende knelpunten. Kruiskamp: “In schooljaar 2021/22 starten we met een netwerk voor onze specialisten in onder meer taal, rekenen en gedrag. Zij worden intensief gevoed en krijgen coaching-on-the-job.” SKOE ‘ontdubbelt’ een aantal combinatiegroepen, zodat de leerkracht meer tijd heeft om in kleine groepjes instructie te geven. Tijdens een speeddate trok SKOE voor in totaal twaalf fte extra leerkrachten aan voor extra ondersteuning in de groepen en voor enkele scholen een groepsverkleining. Verder wordt met experts gekeken naar andere mogelijke verbeteringen. “We zijn eigenlijk bezig met een door corona versnelde kwaliteitsslag”, zegt Kruiskamp.

Voorsprong

Natuurlijk zijn er ook leerlingen die juist een voorsprong hebben opgebouwd of hebben weten te behouden. Het is belangrijk om ook hen in beweging en gemotiveerd te houden. SLO doet suggesties voor extra aanbod. Verder is het belangrijk om bij alle leerlingen zicht op de sociaal-emotionele ontwikkeling te houden. “Wanneer kinderen zich gezien voelen en de sfeer in de groep veilig is, kunnen leerlingen beter tot leren komen”, zegt Driebergen. “Ga dus niet alleen met leerachterstanden aan de slag, maar kijk breder naar wat de leerlingen nodig hebben.”

Integratie van leergebieden

Ook de integratie van verschillende leergebieden kan tijdswinst opleveren en effectief zijn. Driebergen: “Als begrijpend lezen achteruit is gegaan, kun je meer tijd besteden aan de leestechnieken.

Maar begrijpend lezen heeft ook te maken met woordenschat en brede ontwikkeling. Daar kun je ook aan bouwen bij wereldoriëntatie.” Bij dergelijke keuzes laat je je sturen door de leerbehoeften van je populatie en ook dit kun je volgens Driebergen het beste schoolbreed aanpakken.

Formatief evalueren

Formatief evalueren helpt bij het selecteren van lesstof. De leerkracht ziet duidelijk waar de leerling staat. Zo kan hij gerichte instructie en passende feedback geven en de leerling verder helpen. Ook handig is bijvoorbeeld het programma Passende Perspectieven, dat scholen ondersteunt bij het lesgeven aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften voor taal en rekenen. Hier maakte SLO keuzes binnen de leerlijn voor rekenen en taal. Sjoers: “We hebben doelen gekozen waar in het jaar erna op voortgebouwd gaat worden. Zo geef je toch een stevige basis.”

Een frisse start

We maken een frisse start met een nieuw schooljaar, waarin leraren, hopelijk niet gestoord door een onwelkom virus, kunnen werken met hun groepen en individuele leerlingen. “Maak haalbare keuzes”, adviseert Driebergen, en zet niet al je kaarten in op één interventie.” Sjoers: “Leraren zijn professionals. Zij zijn de baas over het curriculum. Als je dit als team de juiste maat geeft voor jouw leerlingen, kom je een heel eind.” Meer tips over het ontwikkelen van een doordacht curriculum in deze periode is te vinden op slo.nl/npa.

Suzanne Sjoers is vakexpert rekenen en wiskunde en curriculumontwikkelaar bij SLO. Ook is Suzanne plusklasleerkracht rekenen op basisschool Aquamarijn in Dronten.

Matthijs Driebergen is vakexpert wereldoriëntatie en curriculumontwikkelaar bij SLO. Ook is Matthijs leerkracht op basisschool Oscar Carré in Amsterdam.

Marit Kruiskamp is kwaliteitsmanager bij Stichting Katholiek Onderwijs Enschede.

slo / een doordacht curriculum dat doen we **samen**